

Такриз

ба автореферати диссертатсияи номзадии Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзуи “Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ.

Бояд қайд кард, ки анъанаҳои башардӯстӣ дар адабиёти бачагона мавқеи муҳимро ишғол кардааст. Адабиёти бачагонаи тоҷик идомаи мантиқии анъанаҳои инсонгароёнаи адабиёти классикӣ буда, арзишҳои ахлоқиро дар шакли дастрас ба кӯдак мерасонад. Истифодаи матнҳои адабиёти бачагона дар дарсҳои забони модарӣ имконият медиҳад, ки тарбияи ахлоқӣ- башардӯстӣ бо омӯзиши забон якҷоя амалӣ гардад.

Мавзуи интихобкарда хеле актуалӣ буда, бештар ба масъалаҳои ахлоқию инсонпарваронаи наслҳои наврас бахшида шудааст. Муҳаққиқ дар ташаккули фазилатҳои инсонӣ, дар тарбияи ахлоқии хонандагон нақши муассир доштани адабиёти бачагонаи тоҷикро нишон додааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, натиҷагирӣ аз ҳар боб, хулосаи умумӣ, 25 қадвал, 17 диаграмма, замимаҳо ва феҳристи адабиёти истифодашуда иборат буда, ҳаҷми рисола 211 саҳифаро дар бар мегирад.

Боби якум “Асосҳои назариявӣ ва методологии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар таълими забони тоҷикӣ” номгузорӣ шудааст.

Ҳадафҳои таълиму тарбия, ки ҳамчун асоси рушди иҷтимоӣ ва маънавии ҷомеа амал мекунанд, вобаста ба сохтор ва низоми арзишии ҷомеа ташаккул ёфта, ба тарбия ва ба камол расонидани насл бо ҷаҳонбинии солим, қобилияти созандагӣ ва рӯҳияи ободкорона равона мегарданд.

Татбиқи амалии он дар амалияҳои таълимӣ ва тарбиявӣ ба сифати вазифаи стратегӣ ва самти афзалиятноки сиёсати маорифи миллӣ муайян гардидааст ва зарурати ба муносибатҳои инсонмехвар ва башардӯстонаи таълимро тақвият мебахшад. Маҳз ҳамин равиши инсонмехвар аст, ки

имконият медиҳад дар раванди таълим шахсиятҳои дорои тафаккури мустақил, малакаҳои роҳбарикунӣ, иқтидори қарорқабулкунӣ ва масъулияти баландии иҷтимоӣ ташаккул ёбанд, яъне он афроде, ки қобилияти идоракунии муассир ва сахмгузорӣ дар рушди давлатӣ ва ҷамъиятии шароити муосирро доранд.

Муҳаққиқ арзишҳои башардӯстона, ки дар фарҳанги миллии тоҷик таърихан ҷойгоҳи ниҳоят устувор дорад, дар омӯзишу тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ нақши муҳим доштани ин арзишҳоро пешниҳод намудааст.

Зерфасли боби якум **“Моҳияти арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ ва имкониятҳои адабиёти бачагона дар ташаккули онҳо”** ном дорад.

Рушди ҷомеа дар шароити муосир ба сифати низоми маориф вобаста мебошад, низоме, ки бояд бар асоси ғояҳои башардӯстӣ ва арзишҳои инсонмехварӣ сохта шавад. Зеро сифатҳои башардӯстӣ ба эътирофи арзиши олии доштани шахсият, таъмини ҳуқуқи ӯ ба рушди озод, имкони зоҳирсозии қобилиятҳо, неруи ботинӣ ва иқтидори эҷодии худ равона карда шудааст.

Муҳаққиқ моҳият, арзишмандӣ ва ташаккули тарбияи ахлоқию инсондӯстонаро аз нигоҳи олимони соҳаи педагогика, фалсафа, психология ва ҷомеашиносӣ таҳлилу баррасӣ намудааст. Андешаҳои педагогӣ, ки ба ташкил ва тақмили раванди таълиму тарбия дар асоси ҳамкории фаъол миёни хонандагони синфҳои ибтидоӣ, омӯзгорон ва дигар субъектҳои муҳити тарбия равона шудаанд, моҳият ва аҳаммияти чунин ҳамкориро дар низоми педагогӣ муаллиф равшан нишон медиҳанд. Ин таҳлил собит месозад, ки ҳамкории мунтазам ва созанда ҷараёни омӯзишро самаранок гардониди, ба рушди фаъолияти коллективӣ, масъулиятшиносӣ ва муоширати педагогӣ мусоидат мекунад. Ин идеяҳои назариявӣ амалии басо арзишмандро дар асарҳои як қатор таҳқиқотчиёни намоён таҷассум ёфтаанд, нишон додааст.

Боби дуҷуми диссертатсия **“Хусусиятҳои методи ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ”** номида шуда, дар он муҳимтарин ҷанбаҳои таъмин намудани таълими самарабахши забон барои

хонандагони синни хурди мактабӣ, наздик кардани маводи таълимӣ ба муҳиту ҷаҳонбинии кӯдак ва ҷолибу шавқовар сохтани он бо роҳҳои гуногун мебошад. Муҳаққиқ дар таҳқиқи хеш нишон додааст, ки дар интиҳоби матнҳо ва мавзӯҳои маводи таълимии забони тоҷикӣ омӯзгорон хусусиятҳои синну солии бачагони хурдсолро ба назар гиранд.

Боби сеюми рисола ба таҳқику баррасси корҳои озмоишӣ, натиҷаи баланд бардоштани сатҳи арзишҳои ахлоқӣ - башардӯстӣ дар таълими забони тоҷикии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона хеле равшану аниқ аз ҷониби муҳаққиқ пешниҳод гардидааст.

Автореферати диссертатсияи Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзӯи **“Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ”** барои дарёфти дараҷаи илмӣ ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27.12.2024 таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ мебошад.

Муқарриз:

Номзади илмҳои педагогӣ, дотсент,
Мудир кафедраи методикаи таълими
забон ва адабиёти рус ДБЗХТ
ба номи Сотим Улуғзода

Тағозода Ганҷина Эргаш

имзои Тағозода Г.Э.- ро тасдиқ мекунам
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсус
ДБЗХТ ба номи Сотим Улуғзода

Сиҷоатова М.Ғ.

Суроға: 734019, ҚТ, ш. Душанбе, кӯчай Мухаммадиева, 17/6
Тел.: (+992 37) 201171715; 2328730

16.09.2026